

17370113

**Brev fra pastor Millies i Riga til professor i teologi G.A. Francke i Halle,
om pastorens afrejse fra Skt. Petersborg og hans ønsker for fremtiden**

Ekspeditionens tyske pastor, Christian Ernst Millies, blev på Berings foranledning afsendt fra Jakutsk i juli 1735, for at blive forhørt af regeringsmyndighederne i Skt. Petersborg. Med ham fulgte seksten af hans breve med angivelser mod bl.a. Bering. Rejsen gik over Tobolsk og Moskva, og 30. januar 1736 ankom Millies til hovedstaden, hvor han straks kom i det Hemmelige Kancellis varetægt. Ved nytår 1737 var han imidlertid atter på fri fod og kunne forlade Skt. Petersborg. Turen gik først til Riga, der også hørte under den russiske krone. Herfra sendte han dette brev, der rummer planer og overvejelser om hans fremtid efter den kiksede ekspeditionsdeltagelse.

Brevets modtager, professor Gotthilf August Francke (1696-1769), var søn af August Hermann Francke (1663-1727), en af pietismens grundlæggere og organisator af det pietistiske skole-, vajsenhus- og missionscenter Francke-stiftelserne – *Franckesche Stiftungen* – i Halle. G.A. Francke blev efter faderens død direktør for stiftelserne og var desuden professor i teologi ved Universitetet i Halle.

Det tysksprogede originaldokument opbevares på Staatsbibliothek Berlin, A.G. Franckes fond. Stab/F 28/21:5. Siderne er unummererede. Dokumentet er noget beskadiget, og der er lakuner i teksten. Et par af dem er markeret i oversættelsen med [...]. Oversætterne takker Dr. Wieland Hintzsche for transskription af den tyske tekst fra håndskriftet.

Oversættelsen © Peter Ulf Møller og Natasha Lind

Højærværdige, høj- og vellærde, allerhøjstærede hr. professor!

Gud magede det sådan, at jeg den 30. december fik et rejsepas i Skt. Petersborg og samme dags aften, ledsaget af Gud, afrejste derfra, og den 12. januar 1737, *stile vieux*,¹ ankom til Riga. Nu agter jeg, om Gud vil, i løbet af nogle dage at afrejse herfra til Tyskland, uden at jeg selv egentlig ved så nøje hvorhen. Dog priser jeg Gud for at han har bragt mig så vidt. Jeg forlader mig på hans troskab, at han vil finde et lille sted for mig, hvor jeg kan forherlige hans navn for hans menighed. I dette land, hvor man også hist og her har brug for en arbejder, ville jeg være forblevet, hvis det var Guds vilje, så meget mere som jeg har lidt kendskab til sproget og efterhånden også har vænnet mig til skik og brug i landet. Men da jeg 1) hidtil ikke har fået noget kald og 2) min dagbog er blevet taget fra mig i Petersborg og ikke leveret tilbage, hvorfor jeg måske kunne få ubehageligheder som jeg måtte tage mig af, skønt det er år og dag siden sagen sluttede, og da jeg nu oven i købet har fået tildelt et rejsepas fra kabinettet,² så er jeg næsten nødsaget til at begive mig af sted. Hvis Deres Høj- og Velærværdighed [...] gennem breve til hr. pastor Nazzius³ med videre kunne udvirke [...], at dagbogen sammesteds blev tilintetgjort, og at jeg fik vished derfor, da håber jeg at kunne forblive på det sted som Gud måtte bestemme for mig. I øvrigt er jeg stadig stærkt svækket i sind og legeme, hvilket dog Herren ved sin nåde og styrkelse vil afhjælpe. Skulle Deres højærværdighed efter mit seneste brev fra 1736 have bedt om et rejsepas fra Petersborg til mig,⁴ så beder jeg Dem venligst have den godhed at sende det til mig i en kuvert adresseret til Madame Millies i Perleberg, tillige med et brev som hr. pastor Maj har sendt mig fra Wollmar til hr. inspektør Grischows adresse. De postudgifter der hidtil har måttet afholdes, refunderer jeg ved ankomsten, når Gud vil, med hjertelig taksigelse. Idet jeg tilønsker alt gudvelbehageligt velbefindende og velsignelse, forbliver jeg

Deres højærværdighed, min højtærede professors
i Gud mest forbundne tjener
Christian Ernst Millies

A Monsieur
Monsieur Francke,
Professeur en Theologie,
Pasteur et Inspecteur

franco

à
Halle

¹ *Stile vieux*, fransk for *gammel stil*, dvs. efter den julianske kalender der på den tid brugtes i Rusland, mens den i det meste af Vesteuropa var udskiftet med *ny stil*, dvs. den gregorianske kalender. 12. januar 1737 gammel stil svarer til 23. januar 1737 ny stil.

² *fra kabinettet* (ty. *aus dem Cabinet*), Ministerkabinettet, det øverste regeringsorgan under kejserinde Anna Ioannovna.

³ Heinrich Gottlieb Nazzius (1687-1751) var pastor ved den protestantiske Peterskirke i Skt. Petersborg.

⁴ I et brev til professor G.A. Francke, dateret Skt. Petersborg, 9. november 1736, havde Millies berettet udførligt om sine lidelser i Rusland og bedt om Franckes hjælp til at kunne forlade Rusland. Det pågældende brev er gengivet, på tysk og i russisk oversættelse, i VKE 2, s. 708-718.